

**SERMAYE
PİYASASI
HUKUKU**

KISA ÖZET

1.ÜNİTE –SERMAYE PİYASASI HUKUKU VE SERMAYE PİYASASININ İŞLEYİŞİ

SERMAYE PİYASASI

En geniş anlamıyla ekonomik değer taşıyan varlıkların arz ve talebinin karşılandığı yere piyasa denir.

Sermaye Piyasası Türleri:

Sermaye piyasaları, fon arz ve talebinde bulunanların, bu işlemlerini gerçekleştirme zamanına göre ikili bir sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır:

Birinci el piyasası, yeni (ilk kez) çıkarılan sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü piyasayı ifade etmektedir.

İkinci el piyasası, birinci el piyasasında satışı yapılmış olan sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü piyasadır.

SERMAYE PİYASASININ UNSURLARI

Sermaye piyasaları dört temel unsur üzerine inşa edilmiştir. Bu unsurlar; piyasadandan fon talep edenler, fon arz edenler, sermaye piyasası araçları ve aracılardan oluşur.

Temel Unsurlar:

Fon Talep Edenler: Sermaye piyasasında fon talep edenlerden maksat, gereksinim duydukları sermaye ihtiyacını bu piyasadandan karşılamak isteyenlerdir. Mesela yeni yatırımlar yapmak isteyen, fakat bunun için yeterli sermayesi olmayan bir anonim şirket, yatırımlarını finanse etmek için sermaye piyasasından fon talep edebilir.

Anonim ortaklıklar: Anonim ortaklıklar, Türk Ticaret Kanununda düzenlenen, tüzel kişiliğe sahip, sermayesi paylara bölünmüş ve hisse senedi çıkarma imkânı bulunan ticaret şirkettir. Anonim ortaklıklar sadece hisse senedi değil, tahvil, katılma intifa senedi, kâr ve zarar ortaklığı belgesi, ortaklık varantı gibi çok çeşitli sermaye piyasası araçları ihraç edebilirler.

Kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT'ler): İktisadi devlet teşekkülü ve kamu iktisadi kuruluşlarından oluşan KİT'ler, özel sektör yatırımlarının yetersizliği sebebiyle iktisadi faaliyette bulunmak üzere kamu sermayesi ile kurulmuş, bazı hallerde tekel niteliğindeki faaliyetleri yürüten kamu kuruluşlarıdır

Mahalli idareler: Anayasanın 127. maddesi uyarınca mahalli idareler il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, yine kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.

Mahalli idarelerle ilgili özel mevzuatları uyarınca faaliyet gösteren kuruluş, idare işletmeler: Sermaye piyasasından fon talep edebilecek olan bu grup, özel bir mevzuata tabi olup, yukarıda belirtilen mahalli idarelerle ilgili faaliyette bulunan kuruluş, idare ve işletmelerdir. Mahalli idarelerin ihtiyaç duyduğu bazı hizmetleri, uzman bir kuruluş olarak özel mevzuatları çerçevesinde yürütmektedirler.

Genel ve katma bütçeli idareler: SerPK'nın 4. maddesi uyarınca genel ve katma bütçeli idarelerin de sermaye piyasası araçları ihraç etmesi mümkündür. Ancak bunların sermaye piyasası araçlarını Sermaye Piyasası Kuruluna kaydettirmesi zorunlu olmayıp, ihraçlar hakkında bilgi vermeleri yeterlidir. Bu tür idarelerin hangileri olduğu, ilgili mevzuat dikkate alınarak belirlenecektir.

T.C. Merkez Bankası: Merkez Bankası da genel ve katma bütçeli idarelerde olduğu gibi, sermaye piyasası araçlarını Sermaye Piyasası Kuruluna kaydettirme zorunluluğu bulunmaksızın, sadece kurula bilgi vermek suretiyle sermaye piyasası aracı ihraç ederek piyasadan fon talep edebilecek kamu kurumları arasındadır.

Fon Arz Edenler (Yatırımcılar): Sermaye piyasasından fon talep etme konusunda getirilen sınırlamalar fon arzı bakımından söz konusu değildir. Ancak kural bu olmakla birlikte özel kanunlarla öngörülen birtakım sınırlamalar da vardır.

Araçlar; fon ihtiyacı bulunanlar, tasarruf sahiplerinin birikimlerini doğrudan kendilerine aktaramamakta, tasarrufların aktarımında sermaye piyasası aracı denilen kıymetli evrak kullanılmaktadır.

Araçlar; Sermaye piyasasında finansman ihtiyacı bulunanlarla tasarruf sahipleri arasındaki fon akışı büyük ölçüde araçlar kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmektedir. Gerek birincil piyasalarda gerekse ikincil piyasalarda araçlar etkin şekilde faaliyet göstermektedir.

Yardımcı Unsurlar:

Gözetim Otoritesi (Sermaye Piyasası Kurulu):

Sermaye Piyasası Kanunu'nun amaçlarının gerçekleştirilmesi, yani atıl konumdaki tasarrufların sermaye piyasası araçları vasıtasıyla ekonomiye aktarılması, halkın bu piyasaya duyduğu güvenle doğru orantılıdır. Fon ihtiyacı bulunanların bu piyasaya yönlendirilmesine ilişkin olanaklar sağlanması, piyasada kullanılan araçlar ve araçlara ilişkin koruyucu tedbirlere başvurulması gibi hususlar, piyasanın sağlıklı ve kararlı biçimde işleyişi için zorunludur.

Diğer Yardımcı Birimler:

Borsalar:

Borsalar, konusunu oluşturan mallara göre değişik türleri bulunan alıcı ve satıcıların bir araya geldiği mekânlardır. Sermaye piyasası açısından önem taşıyan borsalar, sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü borsalardır. Bir anlamda sermaye piyasasının organize olmuş hali, borsadır. Bunlar kamu kurumu olabileceği gibi, özel hukuk kişileri de olabilir.

Bağımsız Dış Denetim Kuruluşları:

Sermaye piyasasında yatırımcıların tasarruflarını piyasaya aktarması bakımından, piyasaya duyulan güven birinci derecede öneme sahiptir. Piyasaya güven duyulması ise, gerek ihraççılar gerekse sermaye piyasasında faaliyette bulunan kurumlar üzerinde etkin bir denetim sağlanması suretiyle gerçekleştirilebilecektir

Yatırımcıları Koruma Fonu:

Aracı kuruluşların mali durumlarının önemli derecede bozulması durumunda, sermaye piyasası yatırımcılarının olası mağduriyetini önlemek bakımından Yatırımcıları Koruma Fonu, Sermaye Piyasası Kanununda düzenlenmiştir.

Yatırım Fonları:

Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri uyarınca halktan katılma belgeleri karşılığında toplanan paralarla, belge sahipleri hesabına, riskin dağıtılması ilkesi ve inançlı mülkiyet esaslarına göre sermaye piyasası araçları, gayrimenkul, altın ve diğer kıymetli madenler portföyü işletmek amacıyla kurulan malvarlığına yatırım fonu adı verilir

- **Tahvil ve bono fonu:** Portföyün en az %51'ini devamlı olarak kamu ve/veya özel sektör borçlanma araçlarına yatırmış fonlardır.
- **Hisse senedi fonu:** Portföyün en az %51'ini devamlı olarak Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırmış fonlardır.
- **Sektör fonu:** Portföyün en az %51'ini devamlı olarak belirli bir sektörü oluşturan ortaklıkların menkul kıymetlerine yatırmış fonlardır
- **Grup fonu:** Portföyün en az %51'ini devamlı olarak belli bir topluluğun menkul kıymetlerine yatıran fonlardır.
- **Kıymetli madenler fonu:** Portföyün en az %51'ini devamlı olarak ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarına yatırmış fonlardır
- **Karma fon:** Portföyünün tamamı hisse senetleri, borçlanma senetleri, altın ve diğer kıymetli madenler ile bunlara dayalı sermaye piyasası araçlarından en az ikisinden oluşan ve her birinin değeri fon portföy değerinin %20'sinden az olmayan fonlardır

Yatırım Ortaklıkları:

Yatırım ortaklıkları da, yatırım fonları gibi belirli yatırım araçlarından oluşan portföyleri işletmek için kurulmuş ortaklıklardır. Ancak bunların yatırım fonlarından farklı olarak anonim şirket şeklinde kurulması gerekmektedir.

Portföy Yönetim Şirketleri:

Portföy yönetim şirketi; portföy yöneticiliği faaliyetinde bulunmak üzere mevzuatta belirlenen şartları yerine getirerek Kuruldan yetki belgesi almış şirkettir.

SERMAYE PİYASASI HUKUKU

Konut Finansman Fonu:

Konut finansmanı fonu, ihraç edilen ipotēge dayalı menkul kıymetler karşılığında toplanan parayla ipotēge dayalı menkul kıymet sahipleri hesabına inançlı mülkiyet esaslarına göre oluşturulan malvarlığıdır.

Varlık Finansman Fonu:

Varlık finansmanı fonu, ihraç edilen varlığa dayalı menkul kıymetler karşılığında toplanan parayla varlığa dayalı menkul kıymet sahipleri hesabına inançlı mülkiyet esaslarına göre oluşturulan malvarlığıdır.

İpotek Finansmanı Kuruluşları:

İpotek finansmanı kuruluşları, münhasıran konut finansmanından kaynaklanan alacakların devralınması, devredilmesi, devralınan alacaklardan oluşan varlıkların yönetimi ve alacakların teminat olarak alınması suretiyle kaynak temini amacıyla kurulan, sermaye piyasası kurumu niteliğini haiz anonim ortaklıklardır.

SERMAYE PİYASASI HUKUKU

Hukuk, en genel anlamıyla toplum düzenini korumaya yönelik olan ve devlet otoritesi vasıtasıyla müeyyide altına alınmış kurallar bütünü olarak ifade edilebilir.

SERMAYE PİYASASININ İŞLEYİŞİ

Sermaye piyasasında, piyasada fon ihtiyacı bulunanlarla tasarruflarını bu piyasada değerlendirmek isteyen kimselerin bazen doğrudan bazen de aracı kullanılarak talepleri karşılanmaktadır. Piyasa, tarafların arz ve talebi doğrultusunda fiyatın oluşması suretiyle serbest şekilde işlemektedir.

6

Sermaye Piyasası Faaliyetleri:

Sermaye piyasası faaliyetleri, kapsam alanı sınırlayıcı şekilde belirlenmesi mümkün olmayan, sermaye piyasasının gelişimine paralel olarak sayısı zaman içerisinde artan faaliyetlerdir. Faaliyet sayısı ve türlerinin zaman içerisinde çeşitlenebileceğini göz önünde bulunduran kanun koyucu, Sermaye Piyasası Kanununun 30. maddesinde sınırlı sayıda olmadığını belirtmek suretiyle sermaye piyasası faaliyetlerinin neler olduğunu tespit etmiştir. Anılan hükme göre sermaye piyasası faaliyetleri;

- Kurul kaydına alınacak sermaye piyasası araçlarının ihraç veya halka arz yoluyla satışına aracılık,
- Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının aracılık amacıyla alım satımı,
- Ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli madenlere ve dövizde dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri dahil her türlü türev araçların alım satımının yapılmasına aracılık,
- Sermaye piyasası araçlarının geri alım veya satım taahhüdü ile alım satımı,
- Yatırım danışmanlığı,
- Portföy işletmeciliği ve yöneticiliği, olarak gösterilmiştir.

SERMAYE PİYASASI HUKUKUNDA ÖNEM TAŞIYAN KAVRAMLAR

Sermaye Piyasası Kanunu, kanunun uygulanması bakımından önem taşıyan kavramlardan pek çoğunu kanunun üçüncü maddesinde tanımlamıştır. Ancak burada yer alan tanımlar, ilgili kavram ve hukuki müesseselerin tamamını kapsayacak mahiyette değildir.

Sermaye Piyasası Araçları: Sermaye piyasası araçları, yukarıda değinildiği üzere sermaye piyasasının asli unsurlarındandır.

Menkul Kıymet: Sermaye piyasası araçlarının en önemli türü olan menkul kıymet SerPK m. 3'de unsurları belirtilmek suretiyle tanımlanmıştır. Anılan madde uyarınca menkul kıymet; Ortaklık veya alacaklılık hakkı sağlayan, Belli bir meblağı temsil eden, Yatırım aracı olarak kullanılan, Dönemsel gelir getiren, Misli nitelikte, Seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve Kıymetli evraktır.

Diğer Sermaye Piyasası Araçları: Sermaye Piyasası Kanunu menkul kıymet dışında kalan sermaye piyasası araçlarını, diğer sermaye piyasası araçları olarak nitelendirmektedir

İhraç: Sözlük anlamı çıkarma, dışarıya atma olan ihraç, Sermaye Piyasası Kanununda özel ve teknik bir anlama sahiptir.

İhraççı: İhraççılar, sermaye piyasası araçlarını ihraç eden kişi veya kurumlardır. Kanunun tanım maddesi olan üçüncü maddesinde ihraççı olarak anonim ortaklıklar, mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınanlar dâhil kamu iktisadi teşebbüsleri, mahalli idareler ile bunlarla ilgili özel mevzuatları uyarınca faaliyet gösteren kuruluş, idare ve işletmelere yer verilmiştir.

Halka Arz: En geniş anlamıyla halka arz, sermaye piyasası araçlarının satışında geniş halk kitlelerine ulaşacak tarzda çağrı yapılmasını ifade eder. Sermaye Piyasası Kanunu halka arz kavramını dört ihtimal kapsamında tanımlamıştır.

Kanuna göre halka arz;

1. Sermaye piyasası araçlarının satın alınması için her türlü yoldan halka çağrıda bulunulmasını,
2. Halkın bir anonim ortaklığa katılmaya veya kurucu olmaya davet edilmesini,
3. Hisse senetlerinin borsalar veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda devamlı işlem görmesini,
4. Sermaye Piyasası Kanununa göre halka açık anonim ortaklıkların sermaye artırımları dolayısıyla paylarının veya hisse senetlerinin satışını ifade eder.

İzahname: Sermaye piyasası araçlarının halka arzı halinde yatırımcıların menfaatlerinin korunması bakımından kanun koyucu onların yeterli şekilde bilgilendirilmelerini sağlayacak bir sistem oluşturmuştur. Sermaye piyasası araçlarının halka arzında açıklanacak bilgilerin yer aldığı belgeye izahname denir.

Sirküler: Halkın sermaye piyasası araçlarını satın almaya daveti sirküler ile yapılır. Dolayısıyla Halkın sermaye piyasası araçlarını satın almaya davet olduğu belgeye sirküler denilir.

SERMAYE PİYASASI HUKUKU

Halka Açık Anonim Ortaklık: Sermaye piyasasının etkin şekilde işleyişi bakımından en önemli kurumlardan biri halka açık anonim ortaklıklardır. İsminden anlaşılacağı üzere anonim ortaklıkların bir türüdür

Kayıtlı Sermaye: Anonim ortaklıklar sermaye şirketleridir. Bu ortaklıkların sabit sermayesi bulunur ve genel kurul kararıyla sermaye artırımını yoluna gidilebilir. Ancak genel kurulun toplantıya çağırılması hem zaman hem de masraf açısından meşakkatli bir süreci gerektirir

- ✚ Anonim ortaklıkların kayıtlı sermaye sistemine geçebilmeleri için bu konuda;
- ✓ Esas sözleşmelerinde hüküm bulunmalıdır,
- ✓ Sermaye Piyasası Kurulundan bu sisteme geçiş için izin alınmış olmalıdır,
- ✓ Genel kurul tarafından yönetim kurulunun artırabileceği sermaye tavanı belirlenmelidir

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/sermaye-piyasasi-hukuku-ady212u?search=huk114u>